

Na temelju članka 34. stavka 1. Statuta Sveučilišta u Splitu, Senat Sveučilišta u Splitu na svojoj 46. sjednici, održanoj dana 30. travnja 2021. godine pod točkom 4. dnevnog reda, donio je

P O L I T I K U

P R O T I V D I S K R I M I N A C I J E I U Z N E M I R A V A N J A

N A S V E U Č I L I Š T U U S P L I T U

S a d r ž a j: 1) Svrha donošenja 2) Doseg primjene s obzirom na osobe 3) Vrste i definicije neprihvatljivih ponašanja 4) Nadležnost 5) Procedure 6) Zabrana viktimizacije 7) Uglavak o povjeljivosti 8) Provedba Politike i odnos s drugim pozitivnim propisima

1) Svrha donošenja. Sveučilište u Splitu (dalje u tekstu: Sveučilište) polazi od općenito prihvaćenog uvida da su za kompetitivnu znanost i s njom povezano odlično visoko obrazovanje podjednako esencijalne meritornost i natjecanje s jedne strane, te vrijednosti slobode, suradnje, uključivosti, prihvaćanje različitosti i jednakost šansi s druge. Stoga je ono čvrsto opredjeljeno prema stvaranju i održavanju takvog okruženja za rad i učenje u kojemu će svi pripadnici akademske zajednice moći u cijelosti i slobodno ostvarivati svoje potencijale, uz jednaki tretman i puno uvažavanje osobnog dostojanstva svakog pojedinca. U tom smislu Sveučilište smatra **neprihvatljivim i nespojivim sa svojom misijom, te stoga osuđuje i zabranjuje svaki vid diskriminacije, uznemiravanja i nasilja između pripadnika akademske zajednice.** Takva neželjena ponašanja potencijalno predstavljaju ugrozu ne samo za osobni i profesionalni integritet pojedinaca koji su im izloženi, već i za same institucije budući da nepovoljno utječu na intersubjektivne odnose i opću klimu u akademskoj zajednici, kompromitiraju ugled institucije te umanjuju učinkovitost istraživanja i poučavanja.

Diskriminacija i uznemiravanje ustavna su i zakonska kategorija. Naime, predmetom su normiranja Ustava Republike Hrvatske i niza zakonskih tekstova (osobito *Zakona o radu, Zakona o suzbijanju diskriminacije, Zakona o ravnopravnosti spolova, Kaznenog zakona*, i dr.) u koje su ugrađeni i brojni implantati europskog pravnog poretka, te nerijetko zapriječeni više ili manje strogim mjerama, uključujući i one prekršajnog i kaznenopravnog karaktera. No Sveučilište u cjelini i njegovi konstitutivni dijelovi, kao ekosustav posebno osjetljiv na takva devijantna vladanja, nose i dodatnu odgovornost za njihovo suzbijanje. Posebnu pozornost pri tome zavrjeđuju studenti koji kao nedvojbeno najranjivija skupina akademske populacije trebaju biti predmet pojačane zaštite. Slijedom toga, Sveučilište donosi ovu Politiku kao

programski okvir za učinkovitije prepoznavanje slučajeva diskriminacije i uznemiravanja u svojoj akademskoj praksi, poticanja svijesnosti o njihovoj štetnosti te prevencije i sankcioniranja takvih malignih ponašanja.

Valja naglasiti da intencija Politike nije nadomjestiti nego nadopuniti postojeće propise, strategije i procedure iskorijenjivanja neželjenih obrazaca ponašanja koji kontaminiraju akademski život.

2) Doseg Politike s obzirom na osobe. Ova Politika odnosi se načelno na svaku osobu koja radi ili studira na bilo kojoj sastavnici ili je zaposlena u stručnim službama Sveučilišta. Međutim, u mjeri u kojoj je to moguće, primjenit će se i na druge osobe koje su kao vanjski suradnici angažirani u nastavi, znanstvenim ili stručnim projektima, savjetničkim i drugim poslovima koji se po osnovi posebnog ugovora obavljaju za račun Sveučilišta i koji su usto u vezi s njegovom znanstveno-nastavnom misijom.

3) Vrste i definicije neprihvatljivih ponašanja. Neprihvatljivim ponašanjima u smislu ove Politike smatraju se različiti pojavni oblici koji se u krajnjoj liniji mogu podvesti pod pojmove diskriminacije, uznemiravanja (uključujući i spolno) i nasilja. Definicije tih pojmova ovdje su preuzete iz pozitivnog zakonodavstva Republike Hrvatske.

a) **Diskriminacija.** Prema *Zakonu o suzbijanju diskriminacije* (članak 1.), pod diskriminacijom se podrazumijeva svaki čin stavljanja u nepovoljniji položaj bilo koje osobe po osnovi rasne ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog naslijeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije. Sukladno članku 6. istog Zakona, diskriminacija poprima teži (kvalificirani) oblik u sljedećim slučajevima: ako se temelji na najmanje dva diskriminatorna osnova (višestruka diskriminacija), ako je počinjena više puta (ponovljena diskriminacija), ako radnja izvršenja traje tijekom duljeg vremena (produljena diskriminacija) ili ako teže pogađa oštećenu osobu.

b) **Uznemiravanje** je svako diskriminatorno ponašanje temeljeno na nekom od navedenih osnova diskriminacije, koje ima za cilj ili pak stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobe, a usto uzrokuje strah, neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje (Isto, članak 3. stavak 1.). Ako je uznemiravanje temeljeno na spolnim razlozima, govorimo o spolnom uznemiravanju.

c) **Spolno uznemiravanje** je svako verbalno, neverbalno ili tjelesno neželjeno ponašanje spolne naravi koje ima za cilj povredu dostojanstva osobe (pri čemu nije nužno da je namjeravani cilj stvarno i

ostvaren), a posebice ako takvo ponašanje rezultira strahom ili uspostavom neprijateljskog, ponižavajućeg ili uvredljivog ozračja za osobu prema kojoj je takvo ponašanje usmjereno (Isto, članak 3. stavak 2.) Identična je odredba sadržana i u *Kaznenom zakonu Republike Hrvatske*, članak 156. stavak 2.). Za ostvarenje kaznenog djela spolnog uznemiravanja, koje je zapriječeno kaznom zatvora do jedne godine, dodatno se traži i jedan od sljedećih alternativnih elemenata: da je počinitelj nadređen žrtvi, ili da ona ovisi o njemu, ili da je posebno ranjiva bilo zbog svoje dobi, bolesti, invaliditeta, ovisnosti, trudnoće ili teške tjelesne ili duševne smetnje (Isto, stavak 1.). Okolnost iz stavka 3. navedenog članka, da se opisano kazneno djelo progoni samo po prijedlogu (a ne po službenoj dužnosti), razlogom je više da se u suzbijanje takvih neželjenih pojava revnije uključe i akademske vlasti.

d) **Nasiljem** u smislu ove Politike smatrat će se svaki čin fizičke ili psihičke prinude s ciljem nanošenje nekog oblika tjelesne ili duševne patnje drugoj osobi, ili uspostave kontrole ili moći nad drugom osobom.

Sva navedena ponašanja predstavljaju povredu ove Politike i sankcionirat će se kao stegovni prijestupi u skladu s normativnim aktima Sveučilišta i sastavnica koji uređuju pitanja stegovne odgovornosti, čime se nipošto ne smije prejudicirati pitanje njihova procesuiranja po općim propisima.

4) Nadležnost. Sveučilište drži da slučajevi diskriminacije i uznemiravanja trebaju biti razmatrani i riješavani u sredini u kojoj su se dogodili, imajući u vidu potrebu žurnog reagiranja, bolje izgleda za neformalno rješavanje razmirica, ograničene mogućnosti dokazivanja relevantnih činjenica i druge bitne okolnosti. Stoga bi u takvim stvarima primarna trebala biti nadležnost sastavnica, dočim bi nadležnost Sveučilišta na primarnoj razini bila rezervirana za slučajeve koji se tiču članova Rektorata, stručnih službi Sveučilišta te studenata i nastavnika studija koji se izvode u režiji Sveučilišta.

Radi ujednačavanja prakse na Sveučilištu, bitno je definirati minimalna zajednička načela i smjernice za postupanje, (više o tome u narednoj točki), kao i osnovni organizacijski uzorak koji bi bio primijenjen na sastavnicama Sveučilišta. U tom smislu svaka sastavnica treba imenovati odgovarajuće povjerenstvo koje bi bilo ovlašteno i dužno zaprimati prijave protiv počinitelja diskriminativnih radnji i uznemiravanja, te provoditi istražne radnje i odlučivati o zaprimljenim prijavama.

5) Procedure. Sveučilište potiče sve osobe koje vjeruju da su pretrpjele čin diskriminacije ili uznemiravanja, kao i one koje su svjedočile takvom događaju, ili su o njemu saznale iz nekog drugog izvora, da to prijave nadležnim tijelima kako nijedan slučaj te vrste ne bi ostao neotkriven i nekažnjen, a

oštećena osoba nezaštićena. No, Sveučilište, odnosno njegove sastavnice mogu u takvim stvarima postupati i bez formalne prijave, neovisno o tome kako su došle do saznanja o počinjenju kažnjivih djela u smislu ove Politike. Ipak, lažne prijave jednako su nepoželjne kao i izostanak bilo kakve službene reakcije na počinjene povrede. Stoga će svaki čin neutemeljenog prijavljivanja biti tretiran kao povreda ove Politike ukoliko bude dokazano da je počinjen sa sviješću o njegovoj neutemeljenosti.

Angažman akademske zajednice u prikupljanju prijava i saznanja, te provođenju istražnih radnji i donošenju odluke o odgovornosti za stegovne prijestupe zabranjene ovom Politikom, nema za cilj isključivo primjereno kažnjavanje osoba čija je odgovornost nedvosmisleno utvrđena, nego i zaštitu žrtava takvih kažnjivih radnji. Stoga je u prvom redu potrebno poduzeti sve da bez odgađanja dođe do prestanka takvih radnji ako one još uvijek traju, da se otklone štetne posljedice koje su već nastupile, te da se pruži adekvatna pomoć oštećenoj osobi, uključujući psihološku i svaku drugu skrb koja se ocijeni potrebnom.

Polazeći od potpune neprihvatljivosti svih oblika diskriminacije i uznemiravanja u svojoj akademskoj praksi, Sveučilište će posebnu pozornost posvetiti prevenciji i podizanju svijesti članova akademske zajednice o njihovom razornom djelovanju. U promišljanju i provođenju prevencije, naročito je važna kontinuirana edukacija svih kategorija akademske populacije. Premda je u svemu tome ključna uloga i odgovornost upravljačkih struktura u najširem smislu, zanačajan doprinos prevenciji vlastitim primjerom, odnosno uzornim vladanjem, može dati svaki pojedinac pripadnik akademske zajednice, Poglavitito to vrijedi za nastavnike koji su po prirodi stvari u izravnom kontaktu sa studentima i od kojih se s pravom očekuje da svojim primjerom svjedoče vrijednosti koje u svojim izlaganjima i tekstovima zagovaraju.

U reakciji na pojave diskriminacije i uznemiravanja valja predvidjeti neformalne i formalne načine postupanja. Na inicijativu prijavitelja, prednost bi trebalo dati neformalnim oblicima djelovanja koji se temelje na posredovanju i traganju za rješenjem prihvatljivom za obje strane.

Ukoliko bi takva nastojanja ostala bez rezultata ili bi prijavitelj njime bio nezadovoljan, nužno je pribjeći formalnim istražnim procedurama, koje u težim slučajevima ionako nemaju alternativu.

6) Zabrana viktimizacije. S obzirom na to da je u interesu akademske zajednice da svaki pojedinačni slučaj kršenja ove Politike bude prijavljen i razriješen, neprihvatljiv je svaki čin viktimizacije, tj. dovođenja u nepovoljniji položaj osobe koja je u dobroj vjeri prijavila ili je svjedočila u povodu prijave za diskriminaciju ili uznemiravanje, kao i osoba koje su obnašale neku službenu ulogu u postupku utvrđivanja odgovornosti prijavljene osobe. Svaki oblik takvog revanšizma smatrat će se i sam kažnjivim u smislu ove Politike.

7) Uglavak o povjerljivosti. Vodeći računa o osjetljivosti materije i potrebi svekolike zaštite žrtava neprihvatljivih ponašanja naznačenih ovom Politikom, Sveučilište je dužno osigurati povjerljivost prijava protiv diskriminacije, uznemiravanja i spolnog uznemiravanja, te privatnost žrtve i svih drugih uključenih osoba u najvećoj mjeri koju dopušta prirodna postupka. S prijavom i okolnostima slučaja treba biti upoznat samo najuži krug osoba čije je sudjelovanje nužno u postupku utvrđivanja odgovornosti za neprihvatljivo ponašanje. Sve uključene osobe dužne su čuvati povjerljivost, a povreda te dužnosti smatra se i sama kršenjem ove Politike te podliježe stegovnoj odgovornosti.

8) Provedba Politike i odnos prema drugim propisima. Ova Politika sadrži osnovne smjernice za prevenciju i sankcioniranje diskriminacije, uznemiravanja i spolnog uznemiravanja, koje će se detaljnije razraditi *Protokolom o postupanju u slučajevima diskriminacije i uznemiravanja na Sveučilištu u Splitu*.

Sve sastavnice Sveučilišta u Splitu u smislu odjeljka 4. ove Politike, dužne su donijeti ili uskladiti svoje propise o stegovnoj odgovornosti i druge relevantne normativne akte s načelima ove Politike i *Protokolom o postupanju u slučajevima diskriminacije i uznemiravanja na Sveučilištu u Splitu* u roku od 90 dana nakon što Senat Sveučilišta usvoji oba ova dokumenata. Sastavnice mogu donijeti i vlastita pravila o postupanju, koja također moraju biti usklađena s *Protokolom o postupanju na Sveučilištu*.

Ova Politika i propisi koji će se temeljem nje donijeti na Sveučilištu i sastavnicama Sveučilišta, ne smiju se tumačiti tako da dovode u pitanje zakonske i druge odredbe kojima je ista materija uređena, kao i procedure i pravna sredstva koja su njima propisana.

REKTOR

prof. dr. sc. Dragan Ljutić

